

Akt zawiązania konfederacji barskiej, 1768 r.

My, rady dygnitarze, szlachta i obywatele Korony Polskiej, prowincji, województw, ziem i powiatów, na ratunek Ojczyzny, wiary i wolności, praw i swobód narodowych, do upadku nachylonych, podźwignienia zgromadzeni. Kiedy wolne i nikomu niepodległe narody polskie losem teraz nieszczęśliwym w przeciągu tych lat kilku, od śmierci Najjaśniejszego Augusta III, króla i pana dobrego i pobożnego, swobodnie i miło panującego, do smutnej i okropnej przyprowadzone postaci [...] siłą wojsk rosyjskich czynionych i wymuszonych, chcąc utwierdzić, naród cały wzruszyły i zamieszały i skuteczność dzieł i zamysłów swoich, tegoż wojska rosyjskiego i ks. Repnina, posła, z ukrzywdzeniem i niesławą Rzpl[i]tej, władzy i rządowi poddały... [...]. Wzywamy wszystkich obywateli, jako jednejże Ojczyzny synów, do wspólnego jej ratunku, równą cnotą i miłością obowiązanych [...] duchownych i świeckich, aby się z nami łączyli [...] dla ratunku Ojczyzny i obrony wiary i wolności wzywamy i zapraszamy. Wszystkie in genere et specie actus* poniewolnie*, pod pozorem i pretekstem konfederacji i sejmu [...], które już nastąpiły i które by czynić i stanowić odważono się contra mentem* Rzpl[i]tej [...] jako szkodliwe, bezprawne, gwałtowne, poniewolne, znosimy kasujemy, reklamujemy i inwalidujemy*. [...]*

Dan w Barze 29 lutego 1768 r. Michał Krasiński [...], Józef Pułaski itd.*

* Rzpl[i]ta – Rzeczpospolita

* *in genere et specie actus* (czyt. specje aktus) – łac. „jakiegokolwiek rodzaju postanowienia”

* poniewolnie – tu: wbrew woli, pod przymusem

* *contra* (czyt. kontra) *mentem* – łac. „wbrew intencji”

* inwalidować – unieważniać

* dan – nadany

Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa: WN PWN, 1999, s. 407–409.

Praca z tekstem

1. Podaj przyczyny zawiązania konfederacji barskiej.
2. Przeciw komu zawiązała się konfederacja barska.
3. Przedstaw postulaty konfederatów.
4. Omów na podstawie wiedzy pozaźródłowej, jakie były następstwa dla Rzeczpospolitej zawiązania konfederacji.
5. Korzystając z wiedzy pozaźródłowej, zbierz informacje o Mikołaju Repninie.